

РЕШЕНИЕ

№ 40271

гр. София, 02.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 26 състав, в
публично заседание на 28.11.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Шишкова

при участието на секретаря Веселина Григорова и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **11299** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производство по реда на чл. 285, ал. 1 вр. чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Образувано е по искова молба на Х. Т. И. от [населено място], област С., депозирана чрез процесуалния му представител – адв. С. И., САК, с която е предявен иск против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за обезщетение на причинени му в периода 15.09.2017 г. (датата на инвалидизиране) до 31.01.2020 г. (датата на освобождаване от затвора) неимуществени вреди в размер на 5 000 (пет хиляди) лева, в резултат на унижително и нечовешко отношение от затворническата администрация довело до негативни изживявания, фрустрация, чувство на унижение, безпомощност и малоценност поради съзнателно и ненужно прилагане на административни практики на пряка дискриминация по признак „увреждане“ - различно и по-неблагоприятно третиране на установено вътрешно увреждане на белия дроб, водещо до затруднения в придвижването, в сравнение с външни увреждания, в нарушение на разпоредбите на чл. 14, чл. 15 и чл. 20 от Конвенцията за правата на хората с уврежданията (КПХУ), ратифицирана със Закон, приет от 41-то Народно събрание на 26.01.2012 г. (ДВ, бр. 12 от 10.02.2012 г., бр. 37 от 15.02.2012 г.), както и на чл. 14 и чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС). Претендира се и обезщетение, на основание чл. 86, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), за периода от 31.01.2020 г. до окончателното изплащане на присъденото обезщетение.

Твърдяното в исковата претенция унижително и нечовешко отношение спрямо ищеца от затворническата администрация на Затвора С., е обосновано с прилагана дискриминационна практика „по признак увреждане“ - новооткрито обстоятелство в хода на висящо друго

производство между същите страни – приключилото с влязъл в сила съдебен акт адм. дело 6792/2021 г. по описа на Административен съд – София - град. Като доказателство ищецът се позовава на изявление на процесуалния представител на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ в писмен отговор на исковата молба на стр. 2, че „Цитираната в исковата молба практика по дела, считам за неотнормисима към настоящия случай, тъй като касае друг вид инвалидност, при която придвижването е с помощни средства /инвалидна количка/ и налага достъпна среда. При лишен от свобода с такъв вид инвалидност, същият по преценка на медицинско лице може да се настанява в група на нисък етаж или в СБАЛЛС към затвора...“.

В представеното писмено уточнение на исковия период (л. 169) е посочено, че се претендира обезщетение, считано от 01.02.2018 г., т. е. за периода след инвалидизацията, установена с Експертно решение на ТЕЛК от 15.09.2017 г. до освобождаването му от затвора – 31.01.2020 г., от който следва да се изключи времето, през което изтърпяването на наказанието е било прекъсвано - 05.09.2018 г. – 05.12.2018 г. и 01.10.2019 г. – 29.01.2020 г.

С позоваване на практика на Европейския съд за правата на човека (ЕСПЧ), приложими норми от Правото на ЕС, решения на СЕС, включително и относно претендирания размер на обезщетението, в пункт 3.3. от Исковата молба (л. 7 – л. 8, стр. 7 – стр. 9 от ИМ) изрично е заявено, че ищецът е човек с увреждане, лишен от свобода, поради което вредите, чието обезщетяване се претендира произтичат от нарушение на чл. 3 от КЗПЧОС и чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС – неоправдана дискриминация на физическо увреждане – унизително отнасяне, което предизвиква усещане за малоценност и уронва човешкото достойнство, поражда чувство на незащитеност и малоценност, поради игнорираните права на ищеца по чл. 14, т. 2 и чл. 15 вр. чл. 4, ал. 5 от Конвенцията за правата на хората с увреждания (КПХУ).

С Молба от 17.01.2022 г. (л. 21) пълномощникът на ищеца е заявил претенция за определяне на адвокатско възнаграждение, на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата в минималния размер на предвиденото в чл. 8, ал. 1 от Наредбата за минималните адвокатски възнаграждения, но не по-малко от 600 (шестстотин) лева.

На 03.02.2023 г. от пълномощника на ищеца е представено допълнително Пояснение (л. 86) относно активната процесуална легитимация.

В проведено на 19.09.2023 г. съдебно заседание (л. 200) е допуснато изменение на исковата претенция – увеличен е размерът на претендираното обезщетение на 10 000 лева.

В писмения отговор на исковата молба (л. 171 – л. 173) се правят възражения за недопустимост и неоснователност на исковата претенция по главния иск. Становището за недопустимост е обосновано с влязлото в сила определение за прекратяване на адм. дело 4765/2022 г. по описа на Административен съд – София – град, образувано по идентична искова молба. В същия смисъл се сочи и влязлото в сила решение по адм. дело 6792/2021 г. по описа на Административен съд – София - град, с което на ищеца е присъдено обезщетение на същото правно основание – за нарушение на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС - за неосигурена достъпна среда. Изложени са аргументи и за неоснователност на исковата претенция. Застъпено е становище, че като изявление на страна, писменият отговор на искова молба не може да е доказателство за прилагане на дискриминационни практики спрямо ищеца, а и не представлява нарушение, по смисъла на чл. 3 от ЗИНЗС. Поставен е акцент върху факта, че изявлението е направено в период следващ изтърпяването на наказанието, поради което не може да е предизвикало твърдяното неблагоприятно въздействие спрямо ищеца. От съда се иска да остави без разглеждане като недопустима исковата претенция, а алтернативно – да бъде отхвърлена като неоснователна.

В проведените съдебни заседания процесуалният представител на ищеца поддържа предявената искова претенция с допуснатото увеличение на размера на претендираното обезщетение. Счита,

че е доказана както по основание, така и по размер. Поддържа искането за присъждане на разноски. С позоваване на Решение на ЕСПЧ от 25.03.2010 г. по делото «П. Т. срещу България», в писмените бележки (л. 274 – л. 275) на пълномощника на ищеца е поставен акцент върху изявлението на юрисконсулта в писмения отговор като източник на информация «изнася данни за практика на ГДИН», която е дискриминационна по признак «увреждане», че на нисък етаж в сградата на затвора се настаняват само инвалиди, които ползват инвалидна количка, въпреки че и други увреждания могат също да създават затруднения в придвижването на лишени от свобода инвалиди и необходимост от достъпна среда, съгласно КПХУ.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ чрез процесуалния си представител – юрисконсулт Д. М. (л. 174) оспорва исковата претенция и в съдебното заседание. Поддържа изразеното становище относно допустимостта и основателността ѝ в представения писмен отговор. По повод конкретизацията на исковия период изразява становище, че 01.02.2018 г. и 07.12.2028 г. не следва да се включват в периода на обезщетяване, доколкото и тези дни са част от времето, през което наложеното наказание на ищеца е било прекъсвано, иначе казано според процесуалния представител на ответника исковият период е не 17 месеца, а 16 месеца и 28 дни (л. 197). Ангажират се писмени доказателства (л. 13 – л. 84, л. 175 – л. 178, л. 203 – л. 232, л. 237 – л. 266). От съда се иска да отхвърли исковата претенция като неоснователна (л. 269 и л. 270).

Прокурорът от Софийска градска прокуратура е на становище, че исковата претенция е доказана по основание, но със завишен размер. Счита, че следва да бъде уважена по справедливост.

Настоящият съдебен състав на Административен съд – София – град въз основа на представените от страните писмени доказателства, с оглед изразените становища, прие за установено от фактическа страна :

Ищецът Х. Т. И. е изтърпявал наложено наказание лишаване от свобода в Затвора – С. в периода 15.02.2017 г. – 30.01.2020 г. (Справка – л. 24 – л. 25). Във временно прекъсване на изпълнението на наказанието е бил за периодите :

от 01.08.2017 г. до 01.10.2017 г., за срок от 60 дни, на основание чл. 447, т. 3 от НПК (Постановление от 31.07.2017 г. на СГП – л. 26 – л. 27),

от 01.10.2017 г. до 01.02.2018 г., за срок от 4 месеца, на основание чл. 447, т. 3 от НПК (Постановление от 21.09.2017 г. на СГП – л. 28 – л. 30),

от 05.09.2018 г. до 05.12.2018 г., за срок от 3 месеца, на основание чл. 447, т. 3 от НПК (Постановление от 05.09.2018 г. на СГП – л. 37 – л. 38),

от 01.10.2019 г. до 30.11.2019 г., за срок от 60 дни, на основание чл. 447, т. 3 от НПК (Постановление от 01.10.2019 г. на СГП – л. 34 – л. 36),

от 30.11.2019 г. до 29.01.2020 г., за срок от 60 дни, на основание чл. 447, т. 3 от НПК (Постановление от 29.11.2019 г. на СГП – л. 31 – л. 33).

С Експертно решение на ТЕЛК към «Център за психично здраве – София» ЕООД № 1210 от 15.09.2017 г. (л. 12) на ищеца Х. Т. И. е призната 80% трайно намалена работоспособност за срок от 1 година, поради Общо заболяване – инфилтративно - пневмотична туберкулоза 1/1_к+2, БК пол +/-БАЛ.

С последващи решения на ТЕЛК № 0940 от 16.08.2018 г. (л. 13), № 0704 от 16.07.2019 г. (л. 14), № 0632 от 26.06.2020 г. (л. 15) и № 90160 от 30.07.2021 г. (л. 16) срокът на определения процент на трайно намалена работоспособност периодично е продължаван по за 1 година. Прието е, че съкратеният срок съответства на динамиката на заболяването.

Административно дело 6792/2021 г. по описа на Административен съд – София – град е образувано между същите страни, на същото правно основание – чл. 284 от ЗИНЗС по искова молба, депозирана от ищеца Х. Т. И. чрез пълномощника му – адв. С. И., САК срещу Главна

дирекция «Изпълнение на наказанията», с предявена претенция за обезщетение на неимуществени вреди, настъпили като резултат от неосигуряване на нужната достъпност до спално помещение № 9 в С. централен затвор където е изтърпявано наказанието лишаване от свобода в периода 15.09.2017 г. – 31.01.2020 г. От този период е изключено времето, през което изпълнението на наказанието е било прекъсвано.

В писмения отговор на исковата молба по адм. дело № 6792/2021 г. по описа на АССГ, копие от който е представено като доказателство в настоящото производство (л. 11) процесуалният представител на ГДИН е заявил «Цитираната в исковата молба практика по дела, считам за неотнормативна към настоящия случай, тъй като касае друг вид инвалидност, при която придвижването е с помощни средства /инвалидна количка/ и налага достъпна среда. При лишен от свобода с такъв вид инвалидност и необходимост от достъпна среда, същият по преценка на медицинско лице може да се настанява в група на нисък етаж или в СБАЛЛС към затвора.»

По повод на това становище, с молба от 01.11.2021 г. процесуалният представител на ищеца е предявил искане съдът, разглеждащ адм. дело 6792/2021 г. по описа на АССГ да се произнесе и относно вредите, причинени в резултат на по - неблагоприятното третиране на ищеца по признак «увреждане». В мотивите и на двете съдебни решения, постановени по адм. дело 1261/2022 г. по описа на АССГ, 12 касационен състав и по адм. дело № 6792/2021 г. по описа на АССГ е прието, че се касае до нововъведено основание – вреди от дискриминация, което е недопустимо от процесуалния ред, предвиден в чл. 214, ал. 1 от ГПК, за изменение на иска.

Съдебното производство е приключило с влязло в сила на 31.03.2022 г. Решение № 7798/21.12.2021 г. по адм. дело № 6792/2021 г. по описа на АССГ, което е оставено в сила с Решение № 2171 по адм. дело 1261/2022 г. по описа на АССГ, 12 касационен състав.

С цитираните съдебни решения е прието, че промяната в здравословното състояние на ищеца – признатата 80% трайно намалена работоспособност е налагала преместването му в друго помещение на по-нисък етаж, за да се ограничи затруднението при изкачване на стълбите, дължащо се на установеното белодробно заболяване. Тази промяна в здравословното състояние не е била отчетена от ответната администрация, поради което съдът е приел, че не е проявена «съответната грижа, гарантираща условия, които да съответстват на неговото здравословно състояние» в нарушение на общата забрана за нечовешко и унижително отношение, въведена с чл. 3 от ЗИНЗС и чл. 3 от КЗПЧОС, както и на правата, произтичащи от чл. 14, т. 2 от КПХУ.

От ответната страна в настоящото производство са ангажирани като писмени доказателства - заверени копия от медицинската документация на ищеца, архивирана в сектор «Медицинско обслужване в местата за лишаване от свобода», а именно от здравния картон (л. 40 - 48), резултати от медицински изследвания (л. 49 – л. 64), Епикризи от провеждани стационарни лечения (л. 65, л. 69, л. 74, л. 75, л. 76 – л. 77, л. 78, л. 79 – л. 80, л. 81 – л. 82, л. 83 – л. 84), Протокол от медицинска комисия при СБАЛПФЗ – С.-област ЕООД от 22.08.2017 г. (л. 66 и л. 73, л. 226, л. 245), Медицинско становище от 07.03.2017 г. на управителя на СБАЛПФЗ – С. – област ЕООД (л. 67 – л. 68 и л. 224 – л. 225, л. 243 – л. 244) и документи, приложени към адм. дело 4765/2022 г. по описа на Административен съд – София – град, 69 състав също относно здравословното състояние на ищеца Х. И. – Медицинска справка от директора на Медицинския център на Затвора – С. (л. 204 – л. 205 и л. 238 – л. 239), Констативен протокол от извършена проверка КП № 13-90 от 22.04.2020 г. (л. 206 – л. 220 и л. 252 – л. 266), докладна записка от директора на МЦ при Затвора С. от 03.10.2019 г. (л. 221 и л. 240), медицинска справка за здравословното състояние на л. св. Х. Т. И., изготвена от директора на МЦ при Затвора С. от 28.08.2019 г. (л. 222 – л. 223 и л. 241 – л. 242), Експертни решения на ТЕЛК (л. 227 – л. 230 и л. 246 – л. 249), Епикриза (л. 231, л. 250 – л. 251).

Описаните релевантни факти за настоящия правен спор са установени непротиворечиво от събраните в съдебното производство писмени доказателства и дават основание за следните правни изводи:

I. По допустимостта и основанията на исковата претенция

Според настоящия съдебен състав предявеният иск за обезщетение на неимуществени вреди е с правно основание чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС вр. чл. 14, т. 2 и чл. 15 от КПХУ и е процесуално допустим. Непротиворечиво в теорията и съдебната практика се приема, че правните последици от фактическите твърдения в исковата молба и правната квалификация на предявения иск са изцяло в правомощията на съда. Отправеното до съда искане подлежи на тълкуване в съответствие с изложените факти, въз основа на които се извежда правният интерес от търсената защита. Доколкото в исковата молба се твърди, че претендираното обезщетение е за неимуществени вреди, произтичащи от недопустими административни практики, прилагани от затворническата администрация по отношение на лишен от свобода с увреждания, с които са игнорирани правата му, произтичащи от чл. 15 и чл. 14, т. 2 от КПХУ и са предизвикали у него чувство на малоценност и незащитеност, като са уронили човешкото му достойнство поради различното третиране в сравнение с лишени от свобода, ползващи помощни средства за придвижване, настоящият съдебен състав, счита, че е компетентен да се произнесе по предявения иск.

Ищецът е активно легитимиран да претендира обезщетение по реда на чл. 285, ал. 1 вр. чл. 284, ал. 1 вр. чл. 3 от ЗИНЗС независимо, че към момента на депозиране на исковата молба няма статут на „осъден или задържан под стража“. В решенията на ЕСПЧ по делата на Н. и други срещу България и А. и А. срещу България, е прието, че за да е гарантирано правото на парично обезщетение като форма за обезвреда, компенсаторното средство за защита следва „да бъде достъпно за всеки настоящ или бивш затворник, който е бил държан при нечовешки и унижителни условия и е подал жалба в този смисъл“. Такъв е и смисълът, вложен в разпоредбите на § 47 и § 48 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗИНЗС (ДВ, бр. 13/2017 г. в сила от 07.02.2017 г.).

Исковата претенция е предявена срещу надлежен ответник – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ – юридическо лице на бюджетна издръжка, съгласно разпоредбата на чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС. Администрацията на Затвора - С., от чиито незаконосъобразни действия и бездействия се твърди да са причинени неимуществените вреди на ищеца е част от административната структура на ответника (чл. 12, ал. 3 от ЗИНЗС).

Не са изтекли предвидените в разпоредбите на чл. 110 и чл. 111 б. „в“ от ЗЗД погасителни давностни срокове. Според задължителното тълкуване, дадено с т. 4 на ТР № 3 от 22.04.2005 г. по тълкувателно дело 3/2004 г. на ОСГТК на ВКС, началният момент на погасителната давност при искове за обезщетение за вреди от незаконни действия и/или бездействия на административен орган е моментът на преустановяването им. Приведено към конкретиката на настоящия казус това е денят, следващ крайната дата от исковия период – 31.01.2020 г. когато ищецът е освободен от мястото за лишаване от свобода.

Неоснователни са възраженията за недопустимост на исковата претенция, обосновани в писмения отговор на исковата молба с влезлите в сила определение за прекратяване на съдебното производство по адм. дело 4765/2022 г. по описа на АССГ, 69 състав и влязлото в сила на 31.03.2022 г. решение № 2171 по адм. дело № 1261/2022 г. по описа на АССГ, с което е оставено в сила решение № 7798/2021 г. по адм. дело 6792/2021 г. по описа на АССГ, 4 състав.

По отношение на прекратителното определение, постановено в проведеното на 05.12.2022 г. съдебно заседание по адм. дело 4765/2022 г. по описа на АССГ, 69 състав, поради оттегляне на иска, следва да се отбележи, че оттеглянето на иска е процесуално действие на ищеца или надлежно упълномощен от него представител, което има за правна последица десезиране на съда с правния спор, но не лишава ищеца от възможност да го предяви отново. В този смисъл, прекратителното определение на съда, с което се е произнесъл по заявеното оттегляне на исковата претенция не е основание за недопустимост за повторно предявяване на същата искова претенция.

Пределите на силата на пресъдено нещо на влязлото в сила съдебно решение по адм. дело 6792/2021 г. по описа на АССГ, съгласно чл. 298, ал. 1 и ал. 2 от ГПК вр. чл. 144 от АПК, предпоставят тъждество на предмета на разрешения с пресъдено нещо правен спор между същите страни, по същото искане, на същото правно основание и предмета на предявения последващ иск. Тъждеството трябва да се отнася както до основанието, така и до петитума на иска и е изключено, ако не е налице и за двата елемента – правното основание и искането. В настоящия казус е налице идентичност на страните и на основанието, с оглед приетото от съда, че обезщетението за неимуществени вреди, което се претендира в настоящото производство е с правно основание чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС. Не е налице твърдяната от процесуалния представител на ответника недопустимост на исковата претенция, доколкото не е налице тъждество на исканията. Това е така, доколкото в мотивите и на двете съдебни решения по адм. дело 6792/2021 г. и по адм. дело 1261/2022 г. по описа на Административен съд – София – град изрично е прието, че не са разгледали искането на пълномощника на ищеца заявено като отделна искова претенция с исковата молба, послужила като основание за образуване на настоящото адм. дело 11299/2022 г. по описа на АССГ.

Разгледана по същество, исковата претенция е ЧАСТИЧНО ОСНОВАТЕЛНА.

Предвиденото в разпоредбата на чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС компенсаторно средство за защита на лишени от свобода за причинени вреди от специализирани органи, отговарящи за изпълнение на наказанието е приложимо за установени нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС. Транспонираната в националното законодателство абсолютна забрана, въведена с чл. 3 от КЗПЧОС - за изтезания, нечовешко или унизително отношение, или наказание, включва и поставянето при неблагоприятни условия при изтърпяване на наказание лишаване от свобода. В решенията на ЕСПЧ непротиворечиво се приема, че условията на задържането или отношението към лицата, настанени в места за лишаване от свобода може да представлява не само унизително, но и нечовешко отношение или дори и двете, в зависимост от интензитета на страданието и/или унижението, изпитано от задържаното лице. Изброените в нормата на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС неблагоприятни условия - *„липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство, или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност“* не лимитират възможните нарушения и позволяват да се претендират вреди и от други действия и/или бездействия на органите по изпълнение на наказанията.

Според настоящия съдебен състав, ангажираните писмени доказателства, установяват кумулативното наличие на изискуемите материално - правни предпоставки на

предявения иск :

- 1) нарушение на забраната по чл. 3 от ЗИНЗС чрез бездействие на специализирани органи по изпълнение на наказанията,
- 2) настъпили неимуществени вреди в правната сфера на ищеца, в резултат на нарушението по чл. 3 от ЗИНЗС, които се предполагат до доказване на противното, съгласно оборимата презумпция по чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС
- 3) пряка и непосредствена причинна връзка между установеното нарушение по чл. 3 от ЗИНЗС и съответният вредоносен резултат.

Фактическото основание на предявения иск в настоящото производство е унизителното отношение спрямо ищеца Х. И. в процесния исков период в резултат на неоправдано приложената дискриминационна административна практика при изпълнение на задълженията по чл. 27, ал. 1 от ППЗИНЗС вр. чл. 14, т. 2 и чл. 15 от КПХУ, предизвикали у него усещане за малоценност и незащитеност и уронване на човешкото достойнство поради negliжирането на сериозно влошеното му здравословно състояние и признатата инвалидност, и непредприемането на действия от администрацията за преместване в помещение на възможно нисък етаж, въпреки задълженията за осигуряване на необходимите за това състояние разумни улеснения, съгласно чл. 14, т. 2 от КПХУ, каквито действия са били предприемани от администрацията на затвора С. спрямо лишени от свобода, ползващи помощни средства, признато в представения писмен отговор на исковата молба по адм. дело 6792/2021 г. по описа на АССГ. Съдебната практика е последователна и константна в разбирането относно приложението на правилото по чл. 175 от ГПК - направени от представители на страните признания на факти, подлежат на преценка заедно с всички останали доказателства. В този смисъл, съответно на процесуалния закон е позоваването на пълномощника на ищеца на признанието за тази прилагана практика от администрацията на Затвора С. в процесния период - лишени от свобода с увреждания, ползващи помощни средства да бъдат настанявани в помещения на по - нисък етаж, след становище и на медицинско лице, доколкото не е опровергана от нито едно от останалите представени от ответната страна доказателства.

В корелативна връзка със законовата забрана по чл. 3 от ЗИНЗС е позитивното задължение, гарантирано и от разпоредбите на чл. 14, т. 2 и чл. 15 КПХУ, държавните органи, ангажирани с изпълнението на наказанията да осигурят на всички осъдени лица условия за изтърпяване на наложено наказание, които отчитат човешкото им достойнство и са съобразени със здравословното и физическото им състояние. Изпълнението на това задължение спрямо лишени от свобода с увреждания въвежда и допълнително изискване за осигуряване на разумни улеснения, от каквито ищецът е бил лишен, с оглед на установеното със силата на пресъдено нещо на влезлите в сила решения по адм. дело 6792/2021 г. и по адм. дело 1261/2022 г. по описа на Административен съд – София – град.

Легалната дефиниция на понятието „хора с трайни увреждания“ се съдържа в нормата на § 1, т. 2 от Допълнителната разпоредба на Закона за хората с увреждания (ДР на ЗХУ), според която това са лица с *трайна физическа, психическа, интелектуална и сетивна недостатъчност, която при взаимодействие с обкръжаващата ги среда би могла да възпрепятства тяхното пълноценно и ефективно участие в обществения живот, и на които медицинската експертиза е установила вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто*. В този аспект,

ищецът се ползва от гарантираните от Закона за хората с увреждания (ДВ, бр. 105/18.12.2018 г. в сила от 01.12.2019 г.) индивидуален подход и индивидуална оценка на потребностите, които е следвало да бъдат приложени така, че да му осигурят зачитане на човешкото достойнство и равно третиране с останалите лишени от свобода, ползващи помощни средства за улеснение при придвижването си (чл. 3 от ЗХУ). Безспорно заявеното признание в писмения отговор на процесуалиния представител на ответника е доказателство за по-неблагоприятно третиране на ищеца по признак увреждане в сравнение с други лишени от свобода с увредено здравословно състояние, ползващи помощни средства и в този смисъл отговаря на критериите по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр.

Разпределянето на осъдените по местата за лишаване от свобода се извършва в съответствие с реда, определен от главния директор на ГД "ИН" като се отчитат първоначалният режим, типа на затворническото общежитие, а и възможностите за изтърпяване на наказанието възможно най - близо до постоянния адрес на лицето, при спазване изискването на чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС (чл. 58, ал. 1 от ЗИНЗС).

Разпоредбата на чл. 27, ал. 1 от ППЗИНЗС възлага на съответния инспектор по социални дейности и възпитателна работа да извърши разпределението на лишените от свобода въз основа на капацитетните възможности на отделните помещения в групата, изискванията на режима и сигурността, личностната характеристика на лишените от свобода, възможностите да оказват или да се поддават на отрицателно влияние, психологическата съвместимост с другите лишени от свобода, здравословното състояние и естеството на възложената работа. При разпределението се отчитат и желанията за съвместно настаняване, ако те не противоречат на изискванията на чл. 27 ал. 1 от ППЗИНЗС. Преместването на лишени от свобода в друго спално помещение се извършва също по разпореждане на инспектора по социални дейности и възпитателна работа при възникване на нови обстоятелства или при промяна на изискванията на чл. 27, ал. 1 и ал. 2. Преместване на лишени от свобода от една група в друга група става с разпореждане на началника на съответното място за лишаване от свобода при възникване на психологическа несъвместимост, конфликти със служители или други лишени от свобода или при наличието на други важни съображения, свързани с ресоциализация, с безопасността на лицето и сигурността в местата за лишаване от свобода (чл. 46, т. 3 от ППЗИНЗС).

Отговорността на държавата за вреди по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС е обективна и затова ищецът е освободен от тежестта да доказва виновно поведение на конкретно длъжностно лице. „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или незачитане на човешкото достойнство, които надвишават неизбежният елемент на страдание при изпълнение на наказанието. Установеното бездействие на затворническата администрация да настани ищеца в помещение на по-нисък етаж, каквито действия са предприемани за лишени от свобода, ползващи помощни средства за придвижване безспорно дискриминационна практика, в нарушение на забраната на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС, а и на гарантираните от чл.14, т. 2 и чл. 15 от КПХУ права. Поставянето на ищеца в по-неблагоприятни условия от други лишени от свобода при сравним признак – «увреждане» на здравословното състояние е унизително отношение, способно да породви емоционално страдание, стрес, безпокойство чувство на безпомощност и малоценност.

Нарушението на забраната по чл. 3 от ЗИНЗС има за пряка последица - настъпване на

вреди от неимуществен характер, които са нормативно определени.

В относимата съдебна практика на ЕСПЧ по приложението на чл. 3 от КЗПЧОС, на която се е позовава ищецът е прието, че от съществена важност за оценката на условията на задържане е кумулативното влияние на отделните елементи и продължителността на въздействието им върху изтърпяващия наказанието. Продължителността на въздействие в конкретния казус е в границите на исковия период, като се отчитат корекциите, посочени в становището на процесуалния представител на ответника, а според настоящия съдебен състав от този период следва да отпаднат и четирите хоспитализации на ищеца в Клиниката по гастроентерология – МИ-МВР за общо 17 дни - от 28.03.2019 г. до 01.04.2019 г. (за 5 дни – л. 83 – л. 84), от 18.06.2019 г. до 21.06.2019 г. (за 4 дни – л. 81 – л. 82), от 26.08.2019 г. – 29.08.2018 г. (за 4 дни – л. 79 – л. 80) и от 24.09.2019 г. – 27.09.2019 г. (за 4 дни – л. 78), когато е бил извън мястото за лишаване от свобода. Или в обобщение, ищецът е пребивавал в неблагоприятни за здравословното му състояние условия за период от в рамките на 16 месеца (по 30 дни) и 11 дни или общо 491 дни.

Обезщетението, което се претендира има за цел да компенсира със съответния паричен еквивалент понеслия неблагоприятните последици от допуснатото нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС. Размерът на обезщетението се определя по справедливост, съгласно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, а при определянето му съдът е длъжен да отчете както степента на засягане на защитените от закона права и законни интереси, така и характера, интензитета и продължителността на засягане.

Отчитайки значително по – ниския интензитет на неблагоприятното въздействие на прилаганата дискриминационна практика спрямо ищеца в сравнение с неосигуряването на достъпна среда, за което му е присъдено обезщетение с влязлото в сила Решение по адм. дело 6792/2021 г. по описа на АССГ, в съответствие с изискванията на чл. 51, ал.1, изр. първо и чл. 52 от ЗЗД, съдът счита, че следва да уважи исковата претенция в размер на 1 600 (хиляда и шестстотин) лева, ведно със законната лихва от момента на преустановяване на бездействието – 31.01.2020 г. до окончателното изплащане на присъденото обезщетение.

На основание чл. 286, ал. 3 от ЗИНЗС, съразмерно на уважената част от иска следва да възложи в тежест на ответника направените разноски, които включват определеното, на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата, адвокатско възнаграждение на процесуалния представител на ищеца. Претендираното възнаграждение в размер на 600 лева, с оглед на процесуалната активност при упражняване на правата на ищеца в съдебното производство, броя на проведените съдебни заседания, включително представените писмени становища е съответно на оказаната правна помощ и следва да бъде уважено.

Мотивиран от изложеното, Административен съд – София – град, Първо отделение, 26 състав

Р Е Ш И :

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието – [населено място] да заплати на ищеца Х. Т. И., ЕГН [ЕГН], с постоянен адрес [населено място], [улица], на основание чл. 284, ал. 1 във вр. чл. 3 от ЗИНЗС, **сумата от 1 600 (хиляда и шестстотин) лева** – обезщетение за претърпени

неимуществени вреди в периода 02.02.2018 г. – 31.01.2020 г., от който следва да се изключи времето, през което изтърпяването на наказанието е било прекъсвано - 05.09.2018 г. – 05.12.2018 г. и 01.10.2019 г. – 29.01.2020 г., както и периодите на хоспитализация в МВР болница, произтичащи от прилагане на дискриминационни административни практики по признак „увреждане“ - различно и по-неблагоприятно третиране на установено вътрешно увреждане на белия дроб, водещо до затруднения в придвижването, в сравнение с външни увреждания, в нарушение и на гарантираните права в чл. 14 т. 2 и чл. 15 от Конвенцията за правата на хората с уврежданията (КПХУ) и чл. 14 и чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС). ведно със законната лихва, считано от 31.01.2020 г. до окончателното изплащане на обезщетението, като ОТХВЪРЛЯ иска в останалата част – за разликата от 1600 лева до пълния предявен размер от 10 000 лева като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието – [населено място] да заплати на адв. С. Т. И. от Софийска адвокатска колегия с личен номер в Единния регистър на адвокатите [ЕГН] сумата от 600 (шестстотин) лева – разноси за адвокатско възнаграждение за процесуалното представителство на ищеца Х. Т. И..

Решението подлежи на обжалване пред тричленен състав на Административен съд – София – град в 14 – дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: